

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 907872/22

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב דניאל אדרי – אב"ד

המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ טו"ר צביה מושקוביץ ועו"ד שי זילברברג)

נגד

המשיב: עודד גז

הנדון: הליך פלילי בגלל סרבנות גט

החלטה

ביום ט' בשבת תש"פ (4.2.2020) הגיע לארץ עודד גז, הנתבע בהליכים שהתנהלו בעניינו בבית הדין הרבני (בתחילה בבית הדין האזורי פתח תקווה ולאחר מכן הועבר העניין לבית דין זה), ועם הגעתו נעצר על ידי משטרת ישראל ולמחרת הובא בפני שופט להארכת מעצר בגין עבירות שעבר, שאינן נוגעות ישירות לסרבנותו למתן גט.

בעקבות הגעתו של גז לארץ, ביקש הייעוץ המשפטי לשיפוט הרבני מבית הדין לבחון מתן החלטה הקובעת, כי אין מניעה הלכתית לכך שהם יעבירו את עניינו אל פרקליטות המדינה, לשם פתיחה בהליך פלילי בגין סרבנותו בעבר להישמע להוראות בית הדין למתן גט. זאת, בהתאם לאמור בהנחיית פרקליט המדינה מספר 2.24 – מדיניות העמדה לדין וענישה בגין אי-קיום צו שיפוטי של בית הדין הרבני למתן או קבלת גט'.

עניינו של תיק זה בפרשיה עגומה של עיגון אישה במשך שנים, שהתמשך עד להתרתה על ידי בית דין זה. עיגון האישה נעשה במתכוון על ידי עודד גז, באמצעות סירוב עיקש ובלתי מובן למתן גט ולשחרור האישה מכבלי נישואין שלא היה בהם כל תוכן, וזאת חרף החלטותיו והוראותיו של בית הדין הרבני אשר חייבו בגט. התיק בעניינם של הצדדים נפתח בבית הדין הרבני לפני כשמונה וחצי שנים, עם הגשת תביעת הגירושין על ידי האישה בתאריך 4.9.2012, בעודה שוהה במקלט לנשים מוכות יחד עם ילדיה הקטינים. תיארונו את השתלשלות העניינים בהחלטתנו מיום ד' באב תשע"ח (16.7.2018):

"מול תביעת הגירושין של האישה, עמד האיש בהתנגדותו העיקשת לתביעת הגירושין וסירב לסידור גט ביניהם, אף שבית הדין הרבני דחה את תביעתו ל'שלום בית' והורה לו לשחרר את אשתו בגט פיטורין. ההליך לווה במאמצים רבים של בית הדין ומערכת בתי הדין הרבניים בכלל, כדי להושיע את האישה מעגינותה, והתיק עבר עם הזמן כמה וכמה תהפוכות ואירועים דרמטיים.

בתאריך 15.1.2014 נתן בית הדין האזורי החלטה בה הורה ו"צוה על הבעל לגרש את אשתו בהקדם בגט פיטורין", וזימן את הצדדים לסידור גט. בתאריך 28.4.2015, עקב המשך סירובו של האיש לתת גט לאשתו, הטיל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עליו בית הדין האזורי סנקציות מכוח סעיפים 2(א)(3) ו-6 לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), במסגרת 'הרחקות דרבינו תם'. ובעקבות המשך סירובו של האיש חזר בית הדין בתאריך 1.10.2014 על החלטתו וקבע כי הוא "מצווה על הבעל לתת גט לאשתו", ואף הורה כי אם ימשיך בסירובו הוא יחמיר עליו את ההרחקות. האיש הגיש ערעור אל בית הדין הרבני הגדול על החלטת בית הדין האזורי, ובתאריך 12.5.2015 בית הדין הרבני הגדול דחה את ערעורו, וקבע כי "טענת הבעל המערער נסוכות על פסק הדין המצווה עליו להתגרש, שהוא חלוט, ואל לו לביה"ד הגדול כערכאת הערעור, להידרש להם". בית הדין הוסיף כי מעבר לקביעתו של בית הדין האזורי, "יש באמור אמתלא מבוררת למאיסות כפי שנוכח לדעת [...] ומוחזר התיק לביה"ד האזורי לבחון שדרוג ההמלצה לגרושין לחיוב/לקביעה שמתחייב ממנה אכיפת גט". לאחר החלטתו המפתיעה של הרכב בית הדין האזורי בפתח תקווה, בתאריך 16.7.2015, בו הלך 'צעד אחורה' וחזר בו מהטלת ההרחקות דרבינו תם, לקח בית הדין הרבני הגדול בחזרה 'את המושכות' בהליך זה, והחזיר למעשה לתוקפן את החלטות בית הדין הרבני האזורי מהתאריכים 15.1.2014 ו-16.7.2015, ולאחר זמן העביר את הטיפול בהליך תיק זה אל הרכב בית דין רבני זה, בחיפה."

לאחר שהאיש דבק בסרבנותו העיקשת, כתב בית הדין הרבני הגדול בהחלטתו מיום כ"ה בשבט התשע"ו (4.2.2016), כי הוא חוזר וקובע את חובתו של האיש לתת גט לאישה, וכי אם ימשיך להימנע ממתן גט, כהוראת בית הדין, הוא "ישקול להחריף את הסנקציות כנגד הבעל ולהגביל את זכויותיו בצווי הגבלה נוספים", והוסיף וקבע "כי על פי ההלכה יש לנהוג בו הרחקה דרבינו תם [...] עד אשר יחזור בו מקשיות ערפו וישמע לקול מורים, וייתן גט כריתות לאשתו כדמו", לשחררה מעגינותה."

בית הדין הגדול התיר לאישה לפרסם פסק זה "ולהביאו לידיעת גבאי בתי הכנסת שומרי משמרת הקודש, בכל העיר, ולידיעת יחידי בתי הכנסת".

כנגד החלטה זו של בית הדין הרבני הגדול עתר האיש אל בג"ץ, ועתירתו נדחתה בהרכב מורחב של בית המשפט העליון במסגרת בג"ץ 1031/16 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (2017).

בחודש אפריל 2016, עוד קודם שהגיש את עתירתו אל ביהמ"ש העליון, נמלט עודד גז מהארץ, חרף צו איסור יציאה מהארץ שהוציא כנגדו בית הדין הרבני.

אגף העגונות איתר את גז באירופה לאחר זמן לא רב, כשהוא עובר ממקום למקום וממדינה למדינה. חוקרי אגף העגונות עקבו אחר תנועותיו, וכאשר הגיע גז לבלגיה הוא נעצר שם, תוך שיתוף פעולה בין האינטרפול ומשטרת ישראל. בעקבות כך פתחה המחלקה הבינלאומית בפרקליטות המדינה בהליך בקשת הסגרה מול שלטונות בלגיה, בגין עבירות עברות פליליות אחרות שעבר בעת יציאתו מישראל שלא כדין.

ביום ה' בתמוז תשע"ח (18.6.2018), יותר משנתיים לאחר שגז נמלט מהארץ, הוציא בית הדין לאחר בירור ארוך ומדוקדק שערך, החלטה הקובעת כי "נשואי המבקשת עם המשיב בטלים והמבקשת רשאית להינשא לאחר". זאת, עקב פסול שנמצא בכשרות אחד מעדי הקידושין שלהם. בהמשך להחלטה זו הוציא בית הדין ביום ד' באב תשע"ח (16.7.2018) החלטה בעניין מצב הסמכות של בית הדין לאור החלטתו זו, בה קבע "כי גם לאחר מתן פסק דינו מיום

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

18.6.2018, עדיין כל החלטותיו בענייני מזונות הילדים והחזקתם, כולל הצווים השונים שהוצאו בעניינים, בתוקפם עומדים, ובית הדין מוסמך לדון בענייניהם".

ע"תה כאמור, לאחר שגז חזר לישראל ונעצר על ידי משטרת ישראל, מבקש הייעוץ המשפטי לשיפוט הרבני מבית הדין לבחון מתן פסק דין הקובע כי אין מניעה הלכתית לפתוח נגדו בהליכים פליליים בגין סרבנותו בעבר למתן גט.

מדובר, בהליכים עונשיים על עבירות שעשה גז עוד קודם למתן פסק דינו מיום ה' בתמוז תשע"ח (18.6.2018) אשר ביטל את נישואיהם, כאשר סירב גז להוראות בית הדין האזורי והוראות בית הדין הרבני הגדול אשר חייבוהו במתן גט.

כידוע, נקבע במשנה בגיטין (פ"ט מ"ח, וגמרא גיטין פח ע"ב וב"ב מח ע"א): "גט מעושה בישראל כשר [...] ובגוים חובטין אותו ואומרים לו 'עשה מה שישראל אומרים לך כשר'. ומסביר הרמב"ם (הלכות גירושין פרק ב' הלכה כ'):

"ולמה לא בטל גט זה שהרי הוא אנוס בין ביד גוים בין ביד ישראל? שאין אומרים אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחוייב מן התורה לעשותו, כגון מי שהוכה עד שמכר או נתן, אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו אין זה אנוס ממנו אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה".

בעקבות כך פסק בשלחן ערוך בשלחן ערוך הלכה זו (אבן העזר סימן קלד סעיף ט): "אם דחקו אותו בית דין של ישראל על ידי עובדי כוכבים, והיו עובדי כוכבים מכין אותו ואומרים עשה מה שישראל אומרים לך, דינו כאנסוהו ישראל", דהיינו בית הדין של ישראל, ועל כן הגט כשר. הוסיף וכתב על כך הבית שמואל (שם ס"ק טו) כי "הוא הדין אם אומרים (=הגויים שאונסים אותו) סתם 'תן גט'", שהגט כשר, "כיון שבא על ידי ישראל", ובדומה לכך כתב הסמ"ע (בדרישה על טור חושן משפט סימן ב ד"ה חובטין) "אף על פי שגוים יאמרו לו תן גט לאשתך, מכל מקום, אין הגט נעשה על ידי גוים, שהרי אחר כך יכתב ויחתם על ידי ישראלים" (וראה עוד בסמ"ע שם ס"ק ז ובחושן משפט סימן כו ס"ק ה). הרי שבמקרה שבו גויים או מי שאינם בית הדין כופים את הבעל לתת את הגט כפי שפסק לו בית הדין של ישראל, הרי שהגט כשר. כל שכן ועל אחת כמה וכמה שהגט יהיה כשר, כאשר מדובר בהליך 'פלילי' המהווה עונש על מעשה העבר, לפי בסעיף 287 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, בגין כך שלא ציית למה שהורה לו בית הדין הרבני, ולא ככפייה על העתיד.

דנו באריכות בסוגיה זו בפסק דינו מיום י"ח בסיוון תשע"ז (12.6.2017), בתיק 846913/2, בעניינו של סרבן הגט גורודצקי, אשר גם שמו הותר לפרסום, וכתבנו בו, כי:

"היות שבית המשפט בבואו לדון בעונש שיושת על סרבן הגט, עושה זאת לאחר החלטת בית דין על כפייה בגט, ועילת התביעה היא בגין אי ציות להוראות בית הדין הרבני, וכן כל ההליך נעשה על ידי פרקליטות המדינה רק לאחר ובעקבות ציוויו של בית הדין הרבני, ורק אחר היועצות עם היועץ המשפטי של בתי הדין הרבניים, וכל זאת כאמור מתוך מטרה למנוע גט מעושה שלא כדין, נראה שלכל הדעות האמורות לעיל הרי שהגט שיינתן בעקבות כך יהיה כשר".

בדרך דומה פסק עוד קודם לכן גם בית הדין האזורי בירושלים (בתיק 622918/19) ברוב דעות, בפסק דינו מיום ד' בסיוון תשע"ז (29.5.2017), כי:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

”מאחר שכל פעולת בית המשפט אינה אלא עקב אי ציות לבית דין של ישראל ומגמתו לכפות על ציות לפסק דין של בית דין, ולכן גם לפי דרכו בנידון זה, הגט כשר”.

(וראה עוד בעניין זה במאמרו של הרב ד"ר רפי רכס, "ההליך הפלילי נגד סרבני גט והשפעתו על כשרות הגט", כנס הדיינים התשע"ז, עמ' 363-384, אשר דן בכך באריכות).

ויועזר, כי במקרה שלפנינו אומנם התרנו את האישה וקבענו כי נישואיה עם גז לא תפסו ולא חלו, עקב כך שלא היו במעמד הקידושין שני עדים כשרים, אך יחד עם זאת, צריך לזכור כי התרת הנישואין בשל עד אחד פסול נעשית רק "במקום עיגון ודוחק" שאז "יש לסמוך אדברי המקילין" (כדברי הרמ"א, שולחן ערוך, אבן העזר סימן מב סעיף ב, וראה בפתחי תשובה שם ס"ק ו). אך ברור כי אילו ניתן היה להורות גם על נתינת גט מספק, כדי לצאת גם ידי הפוסקים החוששים לקידושין בעד אחד (הטור בשם סמ"ג עשין מח), שהרמ"א (שם) חושש להם ואשר כאמור חומרתם נדחית במקום עיגון – ודאי שנכון היה לכתחילה לעשות כן, אילו הדבר היה אפשרי, ולחייבו בגט מספק כדי להסיר כל חשש לחומרא וללעז ורינונים (מהרי"ט אלגאזי בשו"ת, קדושת יום טוב, סימן ט דף טו ע"ד; וראה ביד"ר פ"ת תיק 1141899/1 (2018) שהרחיב בעניין). וראה בשו"ת יביע אומר (חלק ו' אבן העזר סימן ו'), שקודם שביטל את הקידושין והתיר את האישה להינשא משום קידושין בעד אחד במקום עיגון, ניסו תחילה בית הדין "לפייס את המקדש יעקב שמואלי לתת לה גט, ולא הסכים בשום אופן”.

לכן ייתכן גם – ואין אנו קובעים מסמרות בעניין – כי אילו האישה תבקש זאת ונראה כי הדבר יוכל לסייע לה ולוולד שעדיין לא בא לעולם להסיר ממנו כל חשש ולעז, ולא יהיה בכך חלילה חשש פגיעה בכשרותו, יהיה מקום גם עתה לאחר מתן פסק דינו מיום 18.6.2018 להוסיף ולחייב את האיש בגט לחומרא. וכידוע מסמכותו של בית הדין הרבני לפי סעיף 1 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953, ב"עניני נישואין וגירושין", מוסמך בית הדין גם לחייב את בעל הדין בגט לחומרא, אף כאשר מן הדין הצדדים נחשבים כלא נשואים ומתן הגט נדרש רק לשם הסרת כל ספק ולעז, משום החומרה שבעניינים אלה (ראה בג"ץ 51/80 מרגלית כהן נ' בית הדין הרבני האזורי רחובות, פ"ד לה(2)8) ולא יהיה בניהול ההליך הפלילי לפגום בכשרות אותו גט.

העולה מהאמור לענייננו, הוא כי גם אחר פסק דינו מיום 18.6.2018 המתיר את נישואי הצדדים מעיקרם והקובע כי אלו לא חלו מעולם, עדיין פסקי הדין וההחלטות שנתן בית הדין הרבני האזורי והגדול אינם פסקי דין 'מוטעים', והם עדיין במקומם ובתוקפם הם עומדים.

אמנם עתה לאחר מתן פסק דינו דלעיל, אילו יידרש לכך בית הדין על ידי האישה, עליו יהיה לשקול ולהכריע האם עדיין נכון יהיה לחייב את האיש עודד גז בגט לחומרא, אך ברור כי עד למתן פסק הדין שמתיר את האישה ניתן לחייבו בגט ולכפותו לכך, ואילו היה נשמע להוראות בית הדין שניתנו לו כדין וכהלכה, לא היינו נדרשים לפסק דינו זה, אשר כאמור ניתן רק במקרי עיגון.

יתרה מזו, במקרה שלפנינו הפניית עניין סרבנותו של האיש למתן גט להליך פלילי – הינה ענישה על מעשי העבר, כאשר סירב להישמע להוראות בית הדין בעניינו, והיא אינה באה במטרה לכפותו עתה למתן גט.

ענישה בגין אי-ציות להחלטות בית הדין למתן גט, והסבל שנגרם עקב כך לאישה באותן שנים, עד פסק דינו שהתירה, כשלעצמה יש בה תכלית ותועלת לציבור להרתיע ולהרתיע בפני סרבני הגט להימנע מסרבנותם. יידעו סרבני הגט והבעלים המעגנים, כי אף אם יאלץ בית הדין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עקב סרבנותם העיקשת למצוא פתרונות הלכתיים בדרכים שונות להתרת האישה מעיגונה, לא יצאו אותם חוטאים נשכרים מכך, ועדיין הם צפויים לקבל את עונשם על עצם סרבנותם ומריים, תוך גרימת סבל לאישה ופגיעה בחירותה, אף אם האישה הותרה כבר בפסק דין.

על כן, אין בנקיטת הליך פלילי זה ובענישה על סירוב בעבר להוראות בית הדין משום חשש ולעז חלילה על ההיתר שקיבלה האישה ועל כשרות נישואיה ועל כשרות הילדים שיולדו לה אי"ה מנישואין אלה.

לאור כל האמור לעיל, אנו מתירים לייעוץ המשפטי לשיפוט הרבני להעביר את עניינו של עודד גז אל פרקליטות המדינה, בהתאם להנחיית פרקליט המדינה, לשם העמדה לדין וענישה בגין איקיום צו שיפוטי של בית הדין הרבני למתן או קבלת גט'.

ניתן לפרסם פסק דין זה לאחר השמטת שמה של האישה.

ניתן ביום ט"ו בשבט התש"פ (10/02/2020).

הרב דניאל אדרי – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה